

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Е Л А Б О Р А Т
ЗА ПОВТОРНА АКРЕДИТАЦИЈА
НА СТУДИСКА ПРОГРАМА

Историски науки
трет циклус на студии

ИНСТИТУЦИЈА ПРЕДЛАГАЧ НА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

Филозофски факултет

Скопје, 2023 ГОДИНА

3. Основни податоци за студиската програма за која се бара повторна акредитација

1	Назив на студиската програма	На македонски јазик	Историски науки
		На англиски јазик	History
		На јазикот на која се изведува наставата	Историски науки
2	Студиско подрачје според Меѓународната стандардна класификација на образованието на УНЕСКО (МСКОБ, ISCED) и НРК	Пошироко подрачје	02 Уметност и хуманистички науки кои не се дополнително дефинирани
		Потесно подрачје	022 Хуманистички науки (без јазици)
		Детално подрачје	0222 Историја и археологија
3	Научно-истражувачко подрачје, поле и област (согласно Меѓународната Фраскатијева класификација од 2015 година и релевантни домашни акти со кои се уредуваат научно-истражувачките полиња од трето ниво – области). За интердисциплинарни студиски програми се наведуваат соодветните студиски полиња или уметнички дисциплини од прво, второ и трето ниво	Научно подрачје	6. Хуманистички науки
		Научно поле/потполе	6.01 Историја и археологија 6.01.01 Историја
		Научна, стручна или уметничка област	6.01.01.01 Историја на Македонија 6.01.01.02 Историја на Балканот 6.01.01.03 Историја на стариот век 6.01.01.04 Историја на средниот век 6.01.01.05 Историја на Македонија во средниот век 6.01.01.06 Историја на Балканот во средниот век 6.01.01.07 Историја на новиот век 6.01.01.08 Историја на Македонија во новиот век 6.01.01.09 Историја на Балканот во новиот век 6.01.01.10 Историја на најновиот век 6.01.01.11 Историја на Македонија во најновиот век 6.01.01.12 Историја на Балканот во новиот век 6.01.01.13 Теорија на историјата 6.01.01.14 Историографија 6.01.01.15 Културна историја 6.01.01.16 Византологија 6.01.01.17 Османистика 6.01.01.18 Национална историја 6.01.01.19 Архивистика 6.01.01.20 Методика на наставата по историја 6.01.01.21 Друго
4	Можни занимања со назив и шифри согласно Национална класификација на занимања	Главни групи	2 Стручњаци и научници
		Подгрупи	23. Стручњаци за образование 231. Стручњаци за универзитетско и високо образование во општествените науки 235. Друг наставен кадар за образование
		Споредни групи	2310. Стручњаци за универзитетско и високо образование во општествените науки

	Единечни групи	2310.04 Предавач по историја 2310.05 Универзитетски асистент по историја 2310.06 Универзитетски професор по историја 2359. Друг наставен кадар за образование, неklasифицирани на друго место
5	Вид на студии (академски или специјалистички)	академски
6	Циклус на образование (трет циклус студии)	Трет циклус студии
7	Оптовареност на студиската програма изразена во ЕКТС кредити и доколку е предвидено подготвителни курсеви	180 ЕКТС
8	Вредност во ЕКТС кредити на докторска дисертација	26 ЕКТС
9	Времетраење на студиите (во години и семестри на траење на студиската програма)	3 години/6 семестри
10	Податоци дали студиската програма се поднесува за акредитација или за продолжување на претходната акредитација	Продолжување на претходна акредитација
11	Начин на финансирање на предложената студиска програма, а за приватните и приватно-јавните непрофитни високообразовни и научни установи доказ за обезбедена квалитетна финансиска гаранција за студиската програма	Самофинансирање на студентите. Школарината изнесува 5200 евра (во денарска противвредност)
12	Степен или ниво на квалификација потребно за запишување на студиите според Националната рамка на квалификации	VII степен ISCED МСКОБ ниво 7, втор циклус академски (последипломски студии) и титула магистер на науки
13	Услови за запишување на студиската програма посебно за редовни, вонредни и странски студенти, кои вклучуваат предмети релевантни за студиската програма од државната матура или приемен испит со јасна, недвосмислена и точна содржина на испитот, неговото траење, изведување и оценување	<ul style="list-style-type: none"> – завршен II циклус на студии по историја или сродни студии од хуманистичките науки, усогласени со европскиот кредит-трансфер систем (во натамошниот текст: ЕКТС-кредити); – завршени постдипломски студии по студиските програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем, на кои им се признаваат 60 кредити од обука за истражување и едукација; – стекната стручна подготовка според студиските програми за регулирани професии, со остварени најмалку 300 ЕКТС-кредити; – остварен просечен успех од сите предмети од претходно завршеното високо образование, од најмалку 8,00; – познавање на еден од светските јазици. (Доказ за познавање на светски јазик е сертификат од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ или меѓународен сертификат или диплома за претходно стекнато образование - додипломски студии (прв циклус) и постдипломски студии (втор циклус), на еден од светските јазици.) – За кандидатите кои не ги исполнуваат условите од алинеја 4 на овој член, во зависност од спецификите на научната област, советот на студиската програма може да утврди дополнителни критериуми за запишување.

14	Степен или ниво на квалификација што се стекнува со завршување на студиите според Национална Рамка на Квалификација		VIII степен / ISCED (МСКОБ) СТЕПЕН 8
15	Научен назив кој се стекнува по завршувањето на студиската програма	На македонски јазик	Доктор на историски науки
		На англиски јазик	<i>History</i>
		На јазикот на која се изведува наставата	Доктор на историски науки
16	Место на реализирање на наставата		Филозофски факултет Скопје
17	Број на студенти што се планира да се запишат на студиската програма		33
18	Број на ментори	Акредитирани	11
		број на поднесени барања за ментор	/
19	Јазик на којшто ќе се изведува наставата		Македонски јазик
20	Можност за изведување на наставата на странски јазик (прозорци на мобилност-наставни предмети што можат да се реализираат на англиски јазик)		Selected topics in Ancient History Tribes and Peoples of the Ancient Balkans
21.1	Начин на студирање (редовни, вонредно студирање)		/
21.2	Правила, можности и услови за вонредно студирање на студиската програма		/
22	Информација за продолжување на образованието		Можност за постдокторски студии и истражувања
23	Учебна година во која ќе започне реализацијата на студиската програма		2024/2025 година
24	Роковите за завршување на предвидените активности од студиската програма		<i>Во рок од 6 години, од денот на почетокот на семестарот во кој се запишал на докторски студии, студентот е должен да ги положи сите испити и да ги заврши другите обврски утврдени со студиската програма. По исклучок, кога условите на истражувањето бараат подолго време, на барање на студентот и пред истекот на рокот за студирање, советот на студиската програма може да го продолжи рокот, соодветно на потребите, но не повеќе од 2 години.</i>
25	Број и датум на Решение (доколку се поднесува за реакредитација)	на последна акредитација од Одборот за Акредитација	14090-197/10 од 14.5.2019
		за почеток со работа на студиската програма од МОН на Република Северна Македонија (за акредитации пред 2018 год)	14-1106 од 4.7.2019
		за почеток со работа на студиската програма од ВЛАДА на Република Северна Македонија (за акредитации после 2018 год)	/

4.

5. Цел и оправданост за воведување на студиската програма

Основната цел на студиската програма за докторски студии по историски науки е создавање на кадри од областа на историјата, со особен акцент во прилог на градењето препознатлив интелектуален идентитет на новите генерации на македонската хуманистичка и општествена мисла.

Низ содржините на студската програма и низ методолошката обука вклучена во нејзините рамки, целта на студиската програма е на докторандите да им овозможи суверено теориско владеење со најзначајните дострели на историската наука, особено во избраното подрачје на специјализација, но и да ги оспособи за автономно, креативно, критичко мислење.

Напредно со стекнувањето врвни знаења од областа на историската наука, студиската програма треба да ги засили и развие капацитетите на докторандите за највисоките нивоа на научноистражувачката дејност.

6. Усогласеност на студиската програма со потребите на општеството за даденото кадровско профилирање

Предложената Студиска програма по историја има за цел да им обезбеди на кандидатите кои ќе ги завршат овие студии, односно ќе се стекнат со диплома доктори по историски науки, да ја продолжат својата кариера во неколку насоки. Би можеле да настапат на пазарот на трудот со стекнати дополнителни квалитети кои ќе им обезбедат предност во однос на студентите дипломирани на студиите од прв и втор циклус од истата научна област. Тука пред сè ги имаме предвид работните места во рамките на високото образование, музеите, институтите, архивите и другите установи кои се занимаваат со историја и културното-историското наследство, како и сродните институции од областа на науката и културата. Втора опција е можноста за натамошно продолжување на нивното образование во облик на научно усовршување и специјализација.

7. Општи дескриптори на квалификации за трет циклус на студии со 180 ЕКТС, студиска програма Историски науки, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Ниво во Националната рамка на високообразовните квалификации		Високо образование	Ниво во Европската рамка на високообразовни квалификации
VIII		Докторски академски студии (180 ЕКТС)	8

Квалификации што означуваат успешно завршување на третиот циклус на студии (60/120 ЕКТС) му се доделуваат на лице што ги исполнува условите според следните дескриптори на квалификациите:

7.1. Општи дескриптори на квалификации за трет циклус на студии со 180 ЕКТС, студиска програма Историски науки, Филозофски факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	Покажува знаење и разбирање за проучување на историските и архивистичките науки, кое се надградува врз првиот циклус, применувајќи методологии соодветни за разрешување на сложени проблеми како систематски така и на креативен начин, што обезбедува основа или можност за оригиналност во развивањето и/или примената на автономни идеи во контекст на истражувањата. Способност за употреба на проширено и продлабочено знаење. Покажува високо ниво на професионална компетентност во едно или повеќе специфични научни полиња од историјата и архивистиката. Поседува знаења од една или повеќе предметни области кои, во дадените научни полиња, се базираат на најреномирани меѓународни истражувања во тоа научно поле.
Примена на знаењето и разбирањето	Способност за критичко, независно и креативно решавање проблеми со одредена оригиналност во нови или непознати средини во мултидисциплинарен контекст, поврзани со полето на студирање.
Способност за проценка	Способност за синтетизирање и интегрирање на знаењата од областа на историските и архивистичките науки. Способност за справување со сложени прашања, систематски и креативно за солидно проценување дури и при некомплетни и ограничени информации, но кои ги вклучуваат личните, општествените и етичките одговорности при примена на стекнатото знаење и проценка. Способност за оценување и селекција на научни теории, методологии, алатки и општи вештини од областа на историјата и архивистиката, како и поставување на нови анализи и решенија на научна основа.
Комуникациски вештини	Способност за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со рационално поткрепување на истите, како со стручни, така и со нестручни лица, јасно и недвосмислено. Превземање значителна одговорност за заедничките резултати од историските и архивистичките истражувања. Водeње и иницирање на активности за унапредување на знаењата.
Вештини за учење	Способност за препознавање на личната потреба за понатамошно знаење и способност за независно и самостојно делување при стекнувањето нови знаења и вештини од историјата и архивистиката во општествени рамки. Способност за преземање одговорност за понатамошен професионален развој и усовршување

7.2. Специфични дескриптори на квалификации за трет циклус на студии со 180 ЕКТС, студиска програма историски науки, на Филозофскиот факултет, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирање на научни и продлабочени знаења од теоријата на историските и архивистичките науки; - Примена на методологии соодветни за разрешување на сложени проблеми како систематски така и на креативен начин, што обезбедува основа или можност за оригиналност во развивањето и/или примената на автономни идеи во контекст на истражувањата. - - Употреба на проширено и продлабочено знаење. - Демонстрирање на високо ниво на професионална компетентност во едно или повеќе специфични научни полиња од историјата и архивистиката. - Поседувања знаења од една или повеќе предметни области кои, во дадените научни полиња, се базираат на најреномирани меѓународни истражувања во тоа научно поле.
Примена на знаењето и разбирањето	<ul style="list-style-type: none"> - Примена на современите теоретски и филозофски концепции во толкувањето на историските процеси, појави и дејноста на историските личности - Критичко, независно и креативно решавање проблеми со одредена оригиналност во нови или непознати средини во мултидисциплинарен контекст, поврзани со полето на студирање. - Критичка анализа на документи од различна провениенција - Утврдување на автентичноста и веродостојноста на документите. - вреднување на различните толкувања на историските појави и процеси со негување на интердисциплинарниот и интеркултурниот пристап.
Способност за проценка	<ul style="list-style-type: none"> - Способност за синтетизирање и интегрирање на знаењата од областа на историските и архивистичките науки. - Способност за справување со сложени прашања, систематски и креативно за солидно проценување дури и при некомплетни и ограничени информации, но кои ги вклучуваат личните, општествените и етичките одговорности при примена на стекнатото знаење и проценка. - Способност за оценување и селекција на научни теории, методологии, алатки и општи вештини од областа на историјата и архивистиката, како и поставување на нови анализи и решенија на научна основа.
Комуникациски вештини	<ul style="list-style-type: none"> - Способност за размена на заклучоци и предлози со аргументирање и со рационално поткрепување на истите, како со стручни, така и со нестручни лица, јасно и недвосмислено. - Преземање значителна одговорност за заедничките резултати од историските и архивистичките истражувања. - Водење и иницирање на активности за унапредување на знаењата
Вештини за учење	<ul style="list-style-type: none"> - Препознавање на личната потреба за понатамошно знаење и способност за независно и самостојно делување при стекнувањето нови знаења и вештини од историјата и архивистиката во општествени рамки. - Преземање одговорност за понатамошен професионален развој и усовршување - Конкретни техники и вештини на komponирање и создавање научен труд.

8. Утврден сооднос помеѓу задолжителните и изборните предмети, со листа на задолжителни предмети, листа на изборни факултетски и универзитетски предмети и дефиниран начин на избор на предметите.

СТРУКТУРА НА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

Табела 6.1. Распоред на предметите по семестри и студиски години

Семестар	Код или реден број	Назив на предмет/активност	Број на ЕКТС-кредити		Припадност на предмет/активност согласно ЗВО
			Задолжителни предмети/активности	Изборни предмети	
Прв	1.	Етика во научноистражувачката работа од областа	3		Академска обука
	2.	Методологија на научноистражувачката работа од областа	3		Академска обука
	3.	Предмет за стекнување генерички знаења и вештини за истражување од универзитетска листа на изборни предмети		6	Академска обука
	4.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења (Задолжителен или изборен)		6	Академска обука
	5.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења (Задолжителен или изборен)		6	Академска обука
	6.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења		6	Академска обука
Вкупно			6	24	
Втор	7.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења		6	Академска обука
	8.	Предмет од студиската програма за стекнување напредни знаења		6	Академска обука
	9.	Истражувачка работа под менторство (подготовка на предлог-докторски проект)	14		Независен истражувачки проект под менторство (докторски проект)
	10.	Прва годишна конференција	4		Предавања и друг вид на комуникациски активности
Вкупно			18	12	
Трети	11.	Предлог-докторски проект	27		Независен истражувачки проект под менторство (докторски проект)

	12.	Прв докторски семинар	3		Предавања и друг вид на комуникациски активности
13.		Вкупно	30		
Четврти	14.	Изработка на докторскиот труд	20		Изработка и јавна одбрана на докторскиот труд врз основа на докторскиот проект
	15.	Меѓународна мобилност	6		Меѓународна мобилност
	16.	Втора годишна конференција	4		Предавања и друг вид на комуникациски активности
		Вкупно	30		
Петти	17.	Активности за објавувањето на два труда во референтна научна публикација	20		Објавување во референтни научни публикации и активно учество на меѓународни собири во врска со докторскиот труд
	18.	Учество на меѓународен собир	7		Објавување во референтни научни публикации и активно учество на меѓународни собири во врска со докторскиот труд
	19.	Втор докторски семинар	3		Предавања и друг вид на комуникациски активности
		Вкупно	30		
Шести	20.	Трета годишна конференција	4		Предавања и друг вид на комуникациски активности
	21.	Одбрана на докторскиот труд	26		Изработка и јавна одбрана на докторскиот труд врз основа на докторскиот проект
		Вкупно	30		

Код	Предмет	Реализатори	Кредити	часови
ИС01	Етика во научноистражувачката работа од областа	Проф. д-р Александар Атанасовски	3	30

Код	Предмет	Реализатори	Кредити	часови
ИС02	Методологија на научноистражувачката работа од областа	проф. д-р Тони Филиповски проф. д-р Никола Минов	3	30

Листа на изборни предмети од третата група предмети за стекнување генерички знаења и вештини за истражување – Универзитетска листа на изборни предмети од трет циклус студии

Код	Предмет	Реализатори	Кредити	часови
U22S06P01	Средновековни институции	Проф.д-р Александар Атанасовски	6	30
U22S06P02	Економска историја на Македонија и Византија	Проф. д-р Александар Атанасовски	6	30
U22S06P03	Христијанството и неканонските учења во средниот век	Проф. д-р Бобан Петровски	6	30

Табела 6.2. Изборни наставни предмети на студиската програма

Реден број	Код	Назив на предметот	Семестар	ЕКТС	Научна област на која му припаѓа изборниот предмет
1.	S06P01	Извори и историографија на Стариот век	I/II	6	Општа историја на стариот век (60109)
2.	S06P02	Проблеми од политичката историја на Стариот век	I/II	6	Античка историја (60102)
3.	S06P03	Критско-микенска култура	I/II	6	Општа историја на стариот век (60109)
4.	S06P04	Колонизациски процеси – проблеми и особености	I/II	6	Општа историја на стариот век (60109)
5.	S06P05	Балкански племиња и народи	I/II	6	Античка историја (60102)
6.	S06P06	Рим и хеленистичките монархии	I/II	6	Античка историја (60102)
7.	S06P07	Раноантичка материјална култура	I/II	6	Античка историја (60102)
8.	S06P08	Средновековни институции	I/II	6	Средновековна историја (60103)
9.	S06P09	Економска историја на Македонија и Византија	I/II	6	Византологија (60104)
10.	S06P10	Миграциите во средниот век	I/II	6	Општа историја на средниот век (60110)
11.	S06P11	Христијанството и неканонските учења во средниот век	I/II	6	Општа историја на средниот век (60110)
12.	S06P12	Етницитетот во Средниот век	I/II	6	Општа историја на средниот век (60110)
13.	S06P13	Балканот и Византија	I/II	6	Византологија (60104)
14.	S06P14	Историја на Македонија во 19. и почетокот на 20. век	I/II	6	Национална историја на XIX век до 1918 година (60113)
15.	S06P15	Македонската револуционерна борба 1893–1912	I/II	6	Национална историја на XIX век до 1918 година (60113)
16.	S06P16	Балканскиот 19. век	I/II	6	Современа историја (1800 до 1914) (60106)
17.	S06P17	Балканските национализми – борба за територии	I/II	6	Современа историја (1800 до 1914) (60106)
18.	S06P18	Европските револуции и нивното влијание на Балканот	I/II	6	Општа историја на новиот век (60115)
19.	S06P19	Големите сили, Балканот и Македонија	I/II	6	Општа историја на новиот век (60115)

20.	S06P20	Економската политика и стопанскиот развој по 1944	I/II	6	Општа историја на најновиот век од 1918 до денес (60116)
21.	S06P21	Балканските комунистички партии и македонското прашање	I/II	6	Современа историја (после 1914) (60107)
22.	S06P22	Десницата во МНОД (1913-1941)	I/II	6	Современа историја (после 1914) (60107)
23.	S06P23	Етнодемографските промени и миграциите во балканските држави по Првата светска војна	I/II	6	Општа историја на најновиот век од 1918 до денес (60116)
24.	S06P24	Православната црква во Македонија во XX век	I/II	6	Современа историја (после 1914) (60107)
25.	S06P25	Политичка историја на Балканот во XX век	I/II	6	Општа историја на најновиот век од 1918 до денес (60116)

Табела. Прозорци на мобилност – наставни предмети кои можат да се реализираат и на англиски јазик согласно член 139 став 10 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/18)

	Назив на предмет	Наставник	Година/Семестар	ЕКТС
1.	Извори и историографија на Стариот век /Selected topics in Ancient History	prof. Vojislav Sarakinski, prof. Stefan Panovski	I/II	6
2.	Балкански племиња и народи/ Tribes and Peoples of the Ancient Balkans	prof. Vojislav Sarakinski, prof. Stefan Panovski	I/II	6

Табела 6.3. Преглед на застапеност на задолжителните предмети/активности и изборните предмети на студиската програма

Семестар	Број на задолжителни предмети/активности	Број на изборни предмети	Вкупно предмети
Прв	2	4	6
Втор	2	2	4
Трет	2	0	2
Четврти	3	0	3
Петти	3	0	3
Шести	2	0	2
Вкупно	14	6	20
% застапеност	70%	30%	100%

Табела 6.4. Преглед на процентуалната застапеност на задолжителните и изборните предмети

Траење на студиите (години)/вкупен број на ЕКТС-кредити на студиската програма	Вкупна оптовареност изразена преку ЕКТС-кредити		Оптоварност за задолжителните предмети изразена преку ЕКТС-кредити		Оптоварност за изборните предмети изразена преку ЕКТС-кредити	
	А Вкупен број на ЕКТС-кредити од наставните предмети	А1 Процентуална застапеност на ЕКТС-кредити од наставните предмети на студиската програма	Б Вкупен број на ЕКТС-кредити од задолжителните наставни предмети	Б1 Процентуална застапеност на ЕКТС-кредити од задолжителните наставни предмети во однос на вкупниот број на ЕКТС-кредити на студиската програма	В Вкупен број на ЕКТС-кредити од изборните наставни предмети	В1 Процентуална застапеност на ЕКТС-кредити од изборните наставни предмети во однос на вкупниот број на ЕКТС-кредити на студиската програма
3 години, 180 кредити	180	100%	144	80%	36	20%

9. Список на наставен кадар со податоци наведени во Прилог бр.4

Табела 7.1. Список на наставници предвидени за реализација на студиската програма

	Наставник	Назив на наставен предмет/активност за кој е ангажиран на трет циклус	Семестар
1.	Виолета Ачкоска	Економската политика и стопанскиот развој по 1944	I/II
2.	Александар Атанасовски	Етика во научноистражувачката работа од областа Средновековни институции Економска историја на Македонија и Византија	I/II
3.	Ванчо Ѓорѓиев	Историја на Македонија во 19. и почетокот на 20. век Македонската револуционерна борба 1893–1912	I/II
4.	Далибор Јовановски	Балканскиот 19. век Балканските национализми – борба за територии	I/II
5.	Бобан Петровски	Миграциите во средниот век Христијанството и неканонските учења во средниот век	I/II
6.	Никола Жежов	Балканските комунистички партии и македонското прашање Десницата во МНОД (1913-1941)	I/II
7.	Борче Илиевски	Етнодемографските промени и миграциите... Православната црква во Македонија во XX век Политичка историја на Балканот во XX век	I/II
8.	Тони Филипоски	Методологија на научноистражувачка работа од областа (½) Етницитетот во Средниот век Балканот и Византија	I/II
9.	Војслав Сараќински	Извори и историографија на Стариот век (по ½) Проблеми од политичката историја на Стариот век (½) Критско-микенска култура (½)	I/II

		Колонизациски процеси – проблеми и особености (½) Балкански племиња и народи (½) Рим и хеленистичките монархии (½)	
10.	Никола Минов	Методологија на научноистражувачка работа од областа (½) Европските револуции и нивното влијание на Балканот Големите сили, Балканот и Македонија	I/II
11.	Стефан Пановски	Извори и историографија на Стариот век (по ½) Проблеми од политичката историја на Стариот век (½) Критско-микенска култура (½) Колонизациски процеси – проблеми и особености (½) Балкански племиња и народи (½) Рим и хеленистичките монархии (½)	I/II
12.	Марјан Јованов	Раноантичка материјална култура	I/II

10. Список на акредитирани ментори согласно член 136 став 8 од Закон за високо образование

Табела 8.1. Список на акредитирани ментори²

	Акредитиран ментор	Наставно-научно звање на менторот	Број и датум на решение за акредитација на ментор
1.	Виолета Ачкоска	Редовен професор во пензија	12-195/15 од 06.07.2011
2.	Александар Атанасовски	Редовен професор	12-195/15 од 06.07.2011
3.	Ванчо Ѓорѓиев	Редовен професор	1409-197/3 од 14.05.2019
4.	Далибор Јовановски	Редовен професор	1409-197/8 од 14.05.2019
5.	Никола Жежов	Редовен професор	1409-197/7 од 14.05.2019
6.	Бобан Петровски	Редовен професор	1409-197/9 од 14.05.2019
6.	Тони Филипоски	Редовен професор	1409-197/6 од 14.05.2019
8.	Борче Илиевски	Редовен професор	1409-197/5 од 14.05.2019
9.	Војислав Сараќински	Редовен професор	1409-197/4 од 14.05.2019

Табела 8.2. Список на поднесени барања за акредитација на ментори³

	Наставник	Наставно-научно звање на менторот	Број и датум на решение за акредитација на ментор ⁴
1.	Никола Минов	Вонреден професор	08-1328/14 од 6.9.2023
2.	Стефан Пановски	Вонреден професор	08-1328/15 од 23.10.2023

² Се пополнува доколку се бара повторна акредитација на студиска програма.

³ Се пополнува доколку се бара акредитација на нова студиска програма.

⁴ Се наведува архивскиот број под кој е заверено барањето за акредитација на ментор во високообразовната институција што го поднесува барањето.

Прилог бр. 3
Содржина на предметните програми

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Етика во научноистражувачката работа од областа			
2.	Код	ИС01			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година / прв семестар		Број на ЕКТС-кредити	3
8.	Наставник	проф. д-р Александар Атанасовски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Кандидатите ги проучуваат основните етички норми при користењето на различните видови историски извори.				
11.	Содржина на предметната програма: Програмата се однесува на докторантите студенти на Програмата Историја. Акцентот е ставен на прашањата кои најмногу ја тангираат современата етика на научните истражувања, а бараат специфично обмислување – како да се носиме со новите и покомплексни проблеми во услови кога треба да обезбедиме истражувачки, академски интегритет, доверба, лојалност, дијалог, да покажеме одговорност, професионалност, доследност и искреност. Запознавање со етичките норми при користење на историските извори според времето и местото на настанување и според материјалот на кој се зачувани, пишани извори, материјални споменици, хроники, истории, биографии, житија, генеологии, владетелски документи, епиграфски споменици, археолошки материјал, нумизматички и хералдички извори, ликовни претстави - фрески и икони, средновековни хроничари и писатели, нивно коректно презентирање и етичко однесување кон потомците на некоја историска личност, со целосно почитување на основните права на единката, зачувување на идентитетот, откривање на фалсификати и злоупотреби на историските извори за дневни и политички цели.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	120 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+45+45=120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	45 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	45 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20		
	17.3.	Активност и учество	20		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	

		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовна посета на наставата.				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Baccarini, Elvio & Prijic Samaržija	Prakticna etika - Ogledi iz liberalnoga pristupa nekim problemima prakticne etike	Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb	2007
		2.	Вебер, Макс	Духовни рад као позив	Издавачка књижара Зорана Стојановића, Нови Сад	1998
		3.	Berk Piter	Istorija i društvena teorija	Equilibrium, Beograd	2002
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Група автори	Споменици за средновековната и поновата историја на Македонија, I-V	Институт за старословенски јазик и култура - Прилеп и Архив на Р. Македонија - Скопје	1975-1988
		2.	Група автори	Edicija Patrologia Latina, Patrologia Graeca	var.	var.
		3.	Петрановић Бранко	Историографске контроверзе	Службени лист СРЈ, Београд	1998

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методологија на научноистражувачката работа од областа			
2.	Код	ИС02			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година / прв семестар		Број на ЕКТС-кредити	3
8.	Наставник	проф. д-р Тони Филипоски проф. д-р Никола Минов			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на темелни познавања од сферата на научната методологија од областа историја и оспособување на студентите за практична примена на општите научни методи и постапки во иницирање, планирање и реализирање на самостојни научни истражувања, односно создавање на сопствени научни дела.				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Суштината и значењето на научноистражувачката работа од областа историја 1.1. Индивидуални, теориски и општествени претпоставки на научното истражување; 1.2. Класични и современи методолошки правци; 2. Општа постапка на научното истражување од областа историја 2.1. Истражувачки проблем и предмет на истражување; 2.2. Поставување на хипотези; 2.3. Верификација на хипотезите; 3. Општи научни методи 4. Систематизација и логичка организација на резултатите од научните истражувања				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	120 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+45+45=120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	45 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	45 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		60 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		20 бодови	
	17.3.	Активност и учество		20 бодови	

18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Cohen, M. and E. Nigel	An Introduction to Logic and Scientific Method	Hackett Pub. Co: Indianapolis	1993
		2.	Booth, C. W., G. G. Colomb and J. Williams	The Craft of Research	The University of Chicago Press: Chicago	1995
		3.	Simon Gunn & Lucy Faire (editors)	Research Methods for History	Edinburgh University Press	2012
		4.	Martha Howell & Walter Prevenier	From Reliable Sources, An Introduction to Historical Methods	Cornell University Press	2001
		5.	J. L. Gaddis	The landscape of history: how historians map the past	Oxford UP	2002
		6.	J. B. Bury	The idea of progress: an inquiry into its origin and growth	Dover, NY	1955
		7.	Jerzy Topolski	Methodology of History	D. Reidel publishing company	1976
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	H. Bengtson	Introduction to Ancient History	UCalPress	1991
		2.	A. Heler	Теорија историје	Београд	1984
		3.	А. Митровиќ	Расправања со Клио	Скопје	1995
		4.	Е. Халет Кар	Што е историјата?	Скопје	1990
		5.	M.C. Lemon	Philosophy of History	Routledge	2003
6.		Виолета Панзова	Науката како занает	Филозофски факултет Скопје	2003	
7.		Piter Berk	Istorija & Društvena teorija	Equilibrium	2002	
8.	Margaret MacMillan	The Uses and Abuses of history	Profile Books	2009		

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Извори и историографија на Стариот век			
2.	Код	S06P01			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р В. Саракинки, проф. д-р С. Пановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Подетално запознавање со сите видови на историски извори, а со тоа и стекнување на неопходните вештини за нивно правилно користење и толкување; со посебен акцент на античката историографија и нејзините особености. Согласно определбата на кандидатите, фокусот е на изворите и најважните автори од соодветниот период што се обработува во докторскиот труд.				
11.	Содржина на предметната програма: Природата на античките извори; историографија; епиграфските, нумизматичките и папирусните извори и нивната важност при современата реконструкција на минатото; уметноста и литературата како историски извори.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			

20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Bengtson, H.	Einführung in die alte Geschichte ⁷	Beck, München	1975
		2.	Crawford, M. (ed.)	Sources for Ancient History	CUP, Cambridge	1983
		3.	Easterlin, P. E. & Knox, B. M. W. (eds.)	Cambridge History of Classical Literature, v.1 (Greek Literature)	CUP, Cambridge	1985
		4.	Kenney, E. J. & Clausen, W. V. (eds.)	Cambridge History of Classical Literature, v.2 (Latin Literature)	CUP, Cambridge	1982
		5.	Marconi, C. (ed.)	The Oxford Handbook of Greek and Roman Art and Architecture	OUP, Oxford	2015
		6.	Marincola, J. (ed.)	A companion to Greek and Roman historiography, v.1-2	Blackwell, Makden	2007
		7.	Mehl, A.	Roman Historiography. An Introduction to its Basic Aspects and Development	Wiley-Blackwell, Malden	2011
	8.	Scanlon, T. F.	Greek Historiography	Wiley-Blackwell, Malden	2015	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Bagnall, R. S.	Reading Papyri, Writing Ancient History	Routledge, London	1995
		2.	Bruun, Ch. & Edmondson, J. (eds.)	The Oxford Handbook of Roman Epigraphy	OUP, Oxford	2015
		3.	Dorey, T. A. (ed.)	Latin Historians	Basic books, New York	1966
		4.	Hornblower, S. (ed.)	Greek Historiography	Clarendon Press, Oxford	1996
		5.	Howgego, Ch.	Ancient History from Coins	Routledge, London	1995
6.		McLean, B. H.	An Introduction to Greek Epigraphy of the Hellenistic and Roman Periods	Univ. of Michigan Press, Ann Arbor	2002	
7.	Woodhead, A. G.	The Study of Greek Inscriptions ²	CUP, Cambridge	1981		

		Study program			
1.	Subject	Selected topics in Ancient History			
2.	Code	S06P01			
3.	Study program	Historical sciences			
4.	Institute	Faculty of philosophy			
5.	Level	Third			
6.	Academic year/term	First year	I / II	ECTS	6
8.	Instructor	prof. Vojislav Sarakinski, prof. Stefan Panovski			
9.	Pre-requisites	none			
10.	Goals (competencies): The content and topics that will be dealt with in this course are conditioned and structured around the choice of the topic of the doctoral thesis. The goal is to acquire detailed knowledge of the source material for the corresponding period, as well as detailed knowledge of historical circumstances and processes, cultural characteristics and achievements; specifically, the society that will be the object of study, as well as the leading historical figures and relations in that period.				
11.	Course content: Sources; military and political history; economic relations and processes; prosopography; cultural achievements as a reflection of historical time.				
12.	Learning methods: Learning methods: combined; critical-analytical and comparative.				
13.	Total available time	120 hrs.			
14.	Distribution of available time	180 часа 30+75+75=180			
15.	Forms of teaching activities	15.1.	Lectures - theoretical teaching	30	
		15.2.	Exercises (laboratory, auditorium), seminars, teamwork	–	
16.	Other forms of activities	16.1.	Project tasks	–	
		16.2.	Independent tasks	75	
		16.3.	Homework - assignments	75	
17.	Method of assessment				
	17.1.	Tests	60 pts		
	17.2.	Individual work / project (presentation: written and oral)	20 pts		
	17.3.	Activity and participation	20 pts		
18.	Assessment criteria (points / grade)	до 50 points	5 (five) (F)		
		51 x до 60 points	6 (six) (E)		
		61 x до 70 points	7 (seven) (D)		
		од 71 до 80 points	8 (eight) (C)		
		од 81 до 90 points	9 (nine) (B)		
		од 91 до 100 points	10 (ten) (A)		
19.	Prerequisites for the final exam	regular attendance			

20	Language	English				
21	Method of monitoring the quality of teaching	evaluation and self-evaluation				
22	Literature					
	22.1.	Compulsory literature				
		No	Author(s)	Title	Publisher	Year
		1.		Cambridge Ancient History ² , I-XIV	CUP, Cambridge	1970-2000
		2.		Entretiens sur l'Antiquité classique	Fondation Hardt, Vandœuvres-Genève	1954-
		3.		Blackwell Companions to the Ancient World	Wiley-Blackwell, Malden	2005-
		4.		Brill's Companions to Classical Studies	Brill, Leiden	2002-
		5.		Oxford Handbooks	OUP, Oxford	2001-
	6.		Yale Classical Studies	YUP, New Haven	1928-	
	22.2.	Additional literature:				
		No	Author(s)	Title	Publisher	Year
		1	Cancik, H., Schneider, H., & Landfester, M. (eds.)	Der Neue Pauly	Verlag J. B. Metzler, Stuttgart	1996-2003
		2.	Daremberg, Ch. V. & Saglio E. (eds.)	Dictionnaire des Antiquités Grecques et Romaines	Hachette Livre, Paris	1873-1919
		3.	Hornblower, S. & Spawforth, A. (eds.)	The Oxford Classical Disctionary ⁴	OUP, Oxford	2012
4.	Pauly, A. & Wissowa, G. et al.	Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft	Stuttgart	1893-1980		

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Проблеми од политичката историја на Стариот век			
2.	Код	S06P02			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р В. Саракинки, проф. д-р С. Пановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Содржината и темите што ќе се обработуваат во предметот во целост се условени и структурирани согласно изборот на темата на докторскиот труд. Целта е исклучително детално запознавање со изворниот материјал за соодветниот период, а со тоа и детално запознавање со историските прилики и процеси, културните карактеристики и дострели, и конкретно, општеството што ќе се обработува и анализира, како и водечките историски личности и меѓусебните односи во тој период.				
11.	Содржина на предметната програма: Извори; воена и политичка историја; економски односи и процеси; просопографија; културните достигнувања како одраз на историското време.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			

20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература ⁶					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	-	Cambridge Ancient History ² , I-XIV	CUP, Cambridge	1970-2000
		2.	-	Entretiens sur l'Antiquité classique	Fondation Hardt, Vandœuvres-Genève	1954-
		3.	-	Blackwell Companions to the Ancient World	Wiley-Blackwell, Malden	2005-
		4.	-	Brill's Companions to Classical Studies	Brill, Leiden	2002-
		5.	-	Oxford Handbooks	OUP, Oxford	2001-
		6.	-	Yale Classical Studies	YUP, New Haven	1928-
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Cancik, H., Schneider, H., & Landfester, M. (eds.)	Der Neue Pauly	Verlag J. B. Metzler, Stuttgart	1996-2003
		2.	Daremberg, Ch. V. & Saglio E. (eds.)	Dictionnaire des Antiquités Grecques et Romaines	Hachette Livre, Paris	1873-1919
		3.	Hornblower, S. & Spawforth, A. (eds.)	The Oxford Classical Dictionary ⁴	OUP, Oxford	2012
4.		Pauly, A. & Wissowa, G. et al.	Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft	Stuttgart	1893-1980	

⁶ Задолжителната и дополнителната литература се условени од содржините на предметот, што пак во целост зависат од темата на докторската дисертација. Како појдовна точка ќе се земат големите едиции и речници што го опфаќаат целиот период на антиката, или барем голем дел или поконкретни аспекти од антиката историја.

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Критско-микенска култура			
2.	Код	S06P03			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р В. Саракинки, проф. д-р С. Пановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Продлабочено запознавање со околностите во кои настанале првите државни облици на Крит и понатамошниот развој на критските палати; причините за појавата и развојот на микенските држави, нивното уредување и меѓусебните односи. Детална анализа на блискоисточните и египетските извори релевантни за палатите на Крит и подоцна во копнена Хелада. Проблемот за „падот“ на микенските кралства и идентификување и анализирање на оние елементи што опстојале и во субмикенскиот период, односно крајот на бронзеното и преминот кон железното доба.				
11.	Содржина на предметната програма: Егејска археологија; критски палати; микенски палати; линеар-Б; државна организација; економски модели и организација на палатниот систем; „надворешна“ политика на микенските држави; религија; крајот на бронзеното доба и субмикенскиот период.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава		30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа		–
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		–
		16.2.	Самостојни задачи		75 часа
		16.3.	Домашно учење – задачи		75 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		60 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		20 бодови	
	17.3.	Активност и учество		20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Cline, E. H. (ed.)	Oxford Handbook of the Bronze Age Aegean	OUP, Oxford	2010
		2.	Duhoux, Y. & Morpurgo Davies, A. (eds.)	A Companion to Linear B: Mycenaean Greek Texts and their World, v.1-2	Peeters, Louvain	2008, 2011
		3.	Lemos, I. S. & Kotsonas, A. (eds.)	A companion to the archaeology of early Greece and the Mediterranean, v.1-2	Wiley-Blackwell, Malden	2020
		4.	Renfrew, C.	The Emergence of Civilisation ²	Oxbow Books, Oxford	2017
		5.	Shelmerdine, C. W. (ed.)	The Cambridge Companion to the Aegean Bronze Age	CUP, Cambridge	2008
		6.	Voutsaki, S. & Killen, J. (eds.)	Economy and Politics in the Mycenaean Palace States	CUP, Cambridge	2001
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Deger Jalkotzy, S. & Lemos, I. S. (eds.)	Ancient Greece: from the Mycenaean palaces to the age of Homer	Edinburgh University Press, Edinburgh	2006
		2.	Илиевски, П. Хр.	Животот на Микенците во нивните писмени сведоштва	МАНУ, Скопје	2000
		3.	McDonald, W. A. & Thomas, C. G.	Progress into the Past. The Rediscovery of Mycenaean Civilization ²	Indiana University Press, Bloomington	1990
		4.	Morris, I. & Powell, B. (eds.)	A New Companion to Homer	Brill, Leiden	1997
	5.	Snodgrass, A.	Archaeology and the Emergence of Greece (Collected Papers)	Edinburgh University Press, Edinburgh	2006	

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Колонизациски процеси – проблеми и особености			
2.	Код	S06P04			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р В. Саракинки, проф. д-р С. Пановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање и детална анализа на колонизациските процеси во антиката. Проучување на причините, целите и методите на колонизација, како и сличностите, но и суштествените разлики во процесите од различните периоди. Утврдување на последиците од колонизацијата, како врз матичната земја, така и врз локалните заедници каде биле основани новите колонии.				
11.	Содржина на предметната програма: Фојникиска колонизација; колонизација во архајскиот и класичниот период; колонизацијата во хеленистичкиот период; колонизација во времето на Републиката и Империјата.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			

20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Amanda, J. C.	Roman Colonies in Republic and Empire	Brill, Leiden	2020
		2.	Billows, R. A.	Kings and Colonists	Brill, Leiden	1995
		3.	Boardman, J. & Hammond, N. G. L. (eds.)	Cambridge Ancient History, ² v.3.3	CUP, Cambridge	1982
		4.	Bradley, G. & Wilson, J.-P (eds.)	Greek and Roman Colonization	Classical Press of Wales, Swansea	2006
		5.	Hodos, T.	Local Responses to Colonization in the Iron Age Mediterranean	Routledge, London	2006
	6.	Tsetskhladze, G. R. (ed.)	Greek Colonisation: An Account of Greek Colonies and other Settlements Overseas, v.1-2	Brill, Leiden	2006, 2008	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Abbott, F. F. & Johnson, A. C.	Municipal Administration in the Roman Empire	PUP, Princeton	1926
		2.	Boardman, J.	The Greeks Overseas ⁴	Thames & Hudson, New York	1999
		3.	Cohen, G. M.	The Seleucid Colonies	Steiner, Wiesbaden	1978
4.		Demand, N.	A History of Ancient Greece in its Mediterranean Context	Sloan, Cornwall-on-Hudson, N.Y	2006	
5.		Jones, A. H. M.	The Cities of the Eastern Roman Provinces ²	Clarendon Press, Oxford	1971	
6.	Vittinghoff, F.	Römische Kolonisation und Bürgerrechtspolitik unter Caesar und Augustus	Akademie d. Wissensch. u. d. Lit., Wiesbaden	1952		

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Балкански племиња и народи			
2.	Код	S06P05			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р В. Саракинки, проф. д-р С. Пановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со поголемите племиња и племенски групи на Балканот, особено оние во соседството на античките Македонци. Нивната појава и развој и улогата во собитијата во периодот до римското покорување на Балканот. Структурата на нивните прото-државни и државни творби, меѓусебните сличности, разлики и влијанија.				
11.	Содржина на предметната програма: Географска распространетост на поголемите племенски групи; Илири; Тракијци; племињата од внатрешноста на Балканскиот полуостров; епирските племиња; Келти.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			

20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Бабић, С.	Поглаварство и полис	САНУ, Београд	2004
		2.	Benac, A. et al. (ur.)	Praistorija jugoslavenskih zemalja, v.5	ANUBiH, Sarajevo	1987
		3.	Benac, A. (ur.)	Paleobalkanska plemena izmedju Jadranskog i Crnog mora od eneolita do helenističkog doba	ANUBiH, Sarajevo-Beograd	1991
		4.	Boardman, J. et al. (eds.)	Cambridge Ancient History, ² v.3.1	CUP, Cambridge	1982
		5.	Papazoglu, F.	Srednjbalkanska plemena u predrimsko doba	ANUBiH, Sarajevo	1969
		6.	Valeva, J., Nankov, E. & Graninger, D. (eds.)	A Companion to Ancient Thrace	Wiley-Blackwell, Malden	2015
	7.	Wilkes, J. J.	The Illyrians	Blackwell, Oxford	1992	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Archibald, Z. H.	The Odrysian kingdom of Thrace	Clarendon Press, Oxford	1998
		2.	Cabanes, P.	Илири од Bardileja до Gencija	Svitava, Zagreb	2002
		3.	Делев, П.	Историја на племената в Југозападна Тракија през I хил. пр. Хр.	УИ „Св. Климент Охридски“, Софија	2014
		4.	Garašanin, M. (ed.)	Land und Volk der Triballen	ANUBiH, Sarajevo	1991
		5.	Hammond, N. G. L.	Epirus	Clarendon Press, Oxford	1967
	6.	Јакимовски, А. & Сараќински, В. (ур.)	Пајонија и Пајонците	ФзФ Скопје, Скопје	2022	

		Study program			
1.	Subject	Tribes and Peoples of the Ancient Balkans			
2.	Code	S06P05			
3.	Study program	Historical sciences			
4.	Institute	Institute of History			
5.	Level	Third			
6.	Academic year/term	First year	I / II	ECTS	6
8.	Instructor	prof. Vojislav Sarakinski, prof. Stefan Panovski			
9.	Pre-requisites	none			
10.	Goals (competencies): Getting to know the larger tribes and tribal groups of the Balkans, especially those in the vicinity of ancient Macedonia. Their appearance and development, as well as their role in the events in the period until the Roman conquest of the Balkans. The structure of their proto-state and state creations, mutual similarities, differences and influences.				
11.	Course content: Geographic distribution of larger tribal groups; Illyrians; Thracians; the tribes from the interior of the Balkan Peninsula; the Epirus tribes; the Celts.				
12.	Learning methods: Learning methods: combined; critical-analytical and comparative.				
13.	Total available time	120 hrs.			
14.	Distribution of available time				
15.	Forms of teaching activities	15.1.	Lectures - theoretical teaching	30	
		15.2.	Exercises (laboratory, auditorium), seminars, teamwork	–	
16.	Other forms of activities	16.1.	Project tasks	–	
		16.2.	Independent tasks	75	
		16.3.	Homework - assignments	75	
17.	Method of assessment				
	17.1.	Tests	60 pts		
	17.2.	Individual work / project (presentation: written and oral)	20 pts		
	17.3.	Activity and participation	20 pts		
18.	Assessment criteria (points / grade)		до 50 points	5 (five) (F)	
			51 x до 60 points	6 (six) (E)	
			61 x до 70 points	7 (seven) (D)	
			од 71 до 80 points	8 (eight) (C)	
			од 81 до 90 points	9 (nine) (B)	
			од 91 до 100 points	10 (ten) (A)	
19.	Prerequisites for the final exam		regular attendance		
20.	Language		English		
21.	Method of monitoring the quality of teaching		evaluation and self-evaluation		
22.	Literature				
	22.1.	Compulsory literature			

No	Author(s)	Title	Publisher	Year
1.	Бабић, С.	Поглаварство и полис	САНУ, Београд	2004
2.	Benac, A. et al. (ur.)	Praistorija jugoslavenskih zemalja, v.5	ANUBiH, Sarajevo	1987
3.	Benac, A. (ur.)	Paleobalkanska plemena izmedju Jadranskog i Crnog mora od eneolita do helenističkog doba	ANUBiH, Sarajevo-Beograd	1991
4.	Boardman, J. et al. (eds.)	Cambridge Ancient History, ² v.3.1	CUP, Cambridge	1982
5.	Papazoglu, F.	Srednjbalkanska plemena u predrimsko doba	ANUBiH, Sarajevo	1969
6.	Valeva, J., Nankov, E. & Graninger, D. (eds.)	A Companion to Ancient Thrace	Wiley-Blackwell, Malden	2015
7.	Wilkes, J. J.	The Illyrians	Blackwell, Oxford	1992
Additional literature:				
No	Author(s)	Title	Publisher	Year
1	Archibald, Z. H.	The Odrysian kingdom of Thrace	Clarendon Press, Oxford	1998
2.	Cabanes, P.	Iliri od Bardileja do Gencija	Svitava, Zagreb	2002
3.	Делев, П.	История на племената в Югозападна Тракия през I хил. пр. Хр.	УИ „Св. Климент Охридски“, София	2014
4.	Garašanin, M. (ed.)	Land und Volk der Triballen	ANUBiH, Sarajevo	1991
5.	Hammond, N. G. L.	Epirus	Clarendon Press, Oxford	1967
6.	Јакимовски, А. & Сараќински, В. (ур.)	Пајонија и Пајонците	ФзФ Скопје, Скопје	2022

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Рим и хеленистичките монархии			
2.	Код	S06P06			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р В. Саракинки, проф. д-р С. Пановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Детална и сестрана анализа на односите меѓу Рим и хеленистичките монархии; причините за бројните војни и за конечната победа на Републиката. Структурата на монархиите и на Републиката, и особено на центрите на моќ и одлучување во Рим. Запознавање со прашањето и проблемот за природата на римската експанзија и конечните цели на Сенатот. Иако предметот го опфаќа целиот период до падот на последната хеленистичка монархија, фокусот е на периодот од 229 г. ст.е. до 148 г. ст.е., односно од I Илирска војна, до Ахајската војна и постепеното создавање на провинцијата Македонија.				
11.	Содржина на предметната програма: структура на Републиката; Сенатот и надворешната политика; државите на Антигонидите, Селевкидите и Птолемаидите; политиката и улогата на помалите држави, како на пример Пергамското кралство и Родоската република.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			60 бодови
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			20 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Astin, A. E. et al. (eds.)	Cambridge Ancient History ² , v.8	CUP, Cambridge	1989
		2.	Champion, C. B. (ed.)	Roman Imperialism	Blackwell, Malden	2004
		3.	Eckstein, A. M.	Rome Enters the Greek East	Blackwell, Malden	2008
		4.	Ferrary, J.-L.	Philhellénisme et impérialisme	BEFAR, Rome	1988
		5.	Gruen, E. S.	The Hellenistic World and the Coming of Rome, v.1-2	Univ. of Calif. Press, Berkeley	1984
		6.	Harris, W. V.	War and Imperialism in Republican Rome	Clarendon Press, Oxford	2000 (reprint)
	7.	Kallet-Marx, R. M.	Hegemony to Empire	Univ. of Calif. Press, Berkeley	1995	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Burton, P. J.	Rome and the Third Macedonian War	CUP, Cambridge	2017
		2.	Grainger, J. D.	The Roman war of Antiochos the Great	Brill, Leiden	2002
		3.	Hoyos, D. (ed.)	A Companion to Roman Imperialism	Brill, Leiden	2013
		4.	Mittag, P. F.	Antiochos IV. Epiphanes	Akademie Verlag, Berlin	2006
		5.	Sherwin-White, A. N.	Roman foreign policy in the East 168 B.C. - A.D. 1	Duckworth, London	1984
		6.	Walbank, F. W.	Philip V of Macedon	CUP, Cambridge	1940
	7.	Will, É.	Histoire politique du monde hellénistique, ² t.2	Pres. Univ. de Nancy, Nancy	1982	

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Раноантичка материјална култура			
2.	Код	S06P07			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја на уметноста и археологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Марјан Јованов			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Курсот има за цел стекнување на продлабочени знаења за раноантичката материјал на култура во сите сфери на човековото творење на територијата на Р. Македонија и поширокиот балкански простор, компарирано со релевантните откритија во светски рамки.				
11.	Содржина на предметната програма: Предметот ги опфаќа утилитарните, декоративните и култните предмети од метал, керамика, стакло, коска и камен. Центрите на производство, културните и економските релации со соседните и подалечните региони. Проблемите на локалната продукција и импортоот. Техниките и материјалите за изработка на наведените категории предмети.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	В. БитраковаГрозданова	Спомениците од хеленистичкиот периодво СР Македонија	Скопје	1986
		2.	В. Соколовска	Исар-Марвинци и Повардарието во античко време	Скопје	1986
	3.	В. Соколовска	Античка скулптура во СР Македонија	Скопје	1987	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.			Релевантни научни списанија, зборници на трудови и каталози			

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Средновековни институции			
2.	Код	S06P08			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р А. Атанасовски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Кандидатите се запознаваат со институциите во средновековните држави во најширок спектар на тоа сфаќање.				
11.	Содржина на предметната програма: Византиски институции: императорот, императорката, соимператор, Сенат, изборни колегии, Дими, партии, Војска и воена организација. Образование, професор и наставник. Време и календар, Црквата и црковно манастирски живот, Патријарх, архиепископ, епископ и др. клир, монаштво; Византијскиот император и „семејството на народите,..“ Институциите во Балканските и европските средновековни држави. Самуиловата држава и нејзиното уредување.Премин кон ново уредување на државите. Мисионерство и политички договори.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	

		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	В. Тъпкова-Заимова; Д. Димитров и П. Павлов	Византија и византијскиот свят (стр. 10-220)	София
		2.	Дашков С. Б.	Императоры Византии	Москва
		3.	Laiou Н.	Byzantium, a World Civilisation	Dumbarton Oaks
	22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Успенски Ф.	Историја Византијског царства, I-III	Београд
		2.	Mango С.	Byzantium. The Empire of New Rome. History of Civilisation	London
	3.	Шенер Жан-Клод и Бернар Флизен	Византија, Историја и цивилизација	Clio	

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Економска историја на Македонија и Византија			
2.	Код	S06P09			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р А. Атанасовски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Кандидатите ги проучуваат проблемите од социално-економската историја на Македонија и Византија што дотогаш немале можност да се запознаат со нив и во согласност од нивните афинитети се определуваат за некој проблем.				
11.	Содржина на предметната програма: Основата на средновековната економија. Трговија, занаетчиство, земјоделие, сточарства. Видови на размена, натурална и парична, извор на финансии за државата, цени и нивното формирање, финансиски реформи, економската зависност на селото и градот.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	

19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Г. Острогорски	Привреда и друштво у византијском царству	Београд	1972
		2.	Laiou H.	The Economic History of Byzantium from the Seventh through the Fifteenth Century	Dumbarton Oaks	2002
		3.	Jones A. H. M.	The Later Roman Empire 284-602: A Social, Administrative and Economic Survey, 3 vol.	Oxford	1964
		Дополнителна литература				
	22.2.	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Литаврин Г. Г.	Как са живели византијците	София	1985
		2.	Lopez R. S.	Byzantium and the World around it: economic and institutional relations	London	1978
		3.	Grierson Ph.	Byzantine Coinage	Dumbarton Oaks	1999

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Миграциите во средниот век			
2.	Код	S06P10			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Бобан Петровски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Сознанија за миграциите во средновековна Европа преку проучување на причините, времето, просторите на ширење и опфат на миграциите, последици од истите и создавање на нова цивилизација. Моожност за избор на тема за докторска дисертација.				
11.	Содржина на предметната програма: Глобални, локални и микро миграции. Правци на миграциите. Големите миграции - Големата преселба на народите. Формирање на средновековни држави во Европа како резултат на миграции. Крстоносното движење како импулс на миграција Запад-Блиски Исток. Миграциите низ вековите и нивното влијание во формирањето на етно-политичката слика и социо-економската и културната историја на Европа. Европа на Новиот континет - Големите географски откритија и нивните последици за Европа.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Bartlett, R.	The Making of Europe: Conquest, Colonization and Cultural Change	Princeton University Press	1994
		2.	Груссе, Р.	Царство степа	Ср. Карловци-Нови Сад	1996
		3.	Goff, L.J.	The Birth of Europe	Blackwell Publ.	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Duby, G.	Qu'est-ce que la société féodale?	Paris 2002	2002
		2.	Група автори	History of the Native Peoples of the Americas, Vol. I-II-III	Cambridge University Press	2008
	3.	Група автори	История Европы, т. 2: Средновековная Европа	Москва	1992	

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Христијанството и неканонските учења во средниот век			
2.	Код	S06P11			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Бобан Петровски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Појава и развој на христијанството и црквата во Европа. Позицијата на средновековната црква во средновековното општество и држави. Односот на Римската курија со Константинополската патријаршија до Шизмата. Сознанија за неканонските учења во средниот век и нивната позиција во однос на ставовите на официјалната црква. Мојност за избор на тема за докторска дисертација.				
11.	Содржина на предметната програма: Христијанството од непризнаена до ексклузивна религија во Римската империја. Развојот на христијанството и зацврстување на црквата. Вселенски собори. Папството во средниот век. Позицијата на Константинополската патријаршија во источната екумена. Шизмата и последици за целовитоста на христијанството. Христијанството во поход на Истокот и воено-монашките редови. Неканонските учења, нивно прифаќање од средновековното население и нивниот одраз во традицијата и културата. Конфликтот на папството со неканонските учења. Црковно-монашки редови. Реформација.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	T. Noble, T – Smith, J. (eds.)	The Cambridge History of Christianity, Early Medieval Christianity <i>c.</i> 600 – <i>c.</i> 1100	Cambridge University Press	2008
		2.	M. Rubin, M. – Simons, W. (eds.)	The Cambridge History of Christianity, Christianity in Western Europe <i>c.</i> 1100 – <i>c.</i> 1500	Cambridge University Press	2009
		3.	Lambert, M. D.	Medieval heresy. Popular movements from Bogomil to Hus	Holmes & Meier Publ.	1977
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Migne, J. P.	Patrologiae cursus completes: Series Latina; Series Graeca	Varia	varia
	2.	Davis, D. L.	The First Seven Ecumenical Councils (325-787): Their History and Theology	Collegeville: The Liturgical Press	1983	
3.	Barber, M.	The Cathars: Dualist Heretics in Languedoc in the High Middle Ages (The Medieval World Edition)	Routledge	2013		

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Етницитетот во средниот век			
2.	Код	S06P12			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Тони Филипоски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се проучи поимот и значаењето на средновековниот етницитет. Да се споредат западните теории и концепти за средновековниот етницитет и да се проучи можноста за евентуална нивна примена на балканско тло. Да се проникне во суштинското, но комплексно значење(е)а на средновековните етними воопшто, со посебен нагласок на балканските етними (Ромеј, Србин, Бугарин, Словен, Албанец, Хрват и др.)				
11.	Содржина на предметната програма: Теории и концепти за средновековниот етницитет; проучувања за средновековниот етницитет и етнимите во западно-европската научна мисла; „Другоста“ во Византија и на Балканот; поим и значење(е)а на терминот Роме(ј)и и негова споредба со средновековните балкански етними: Бугари, Срби, Словени, Албанци, Хрвати и др.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	

		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Walter Pohl	Strategies of Distinction: The Construction of Ethnic Communities, 300-800	
		2.	Gillett, Andrew, ed.	On Barbarian Identity: Critical Approaches to Identity in the Early Middle Ages	Turnhout: Brepols
		3.	I. Stouraitis	Roman Identity in Byzantium: A Critical Approach, 175-220	Byzantinische Zeitschrift, 107/1, München
		4.	B. Grafenauer	Srednjovekovna etnička struktura prostora jugoslovenskih naroda i odnos izmeju osnovnih etničkih jezgra kasnijih naroda (17-24)	Jugoslovenski istoriski časopis, XXIII/1-2, Beograd
		5.	С. Ѓирковић	Удео средњега века у формирању етничке карте Балкана (171-184)	Београд
	22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Walter Pohl	Conceptions of Ethnicity in Early Medieval Studies	Arhaeologia Polona, vol. 29, 39-49
		2.	John V. A. Jr. Fine	When Ethnicity did not matter in the Balkans: A Study of Identity in Pre-Nationalist Croatia, Dalmatia, and Slavonia in the Medieval and Early-Modern Periods.	Ann Arbor: University of Michigan Press
		3.	Anthony Kaldellis	Romanland: Ethnicity and Empire in Byzantium	Cambridge
		4.	I. Stouraitis	Reinventing Roman Ethnicity in High and Late Byzantium (70-94)	Comparative Studies on Medieval Europe, Vienna
	5.	G. Page	Being Byzantine-Greek. Identity Before the Ottomans	Cambridge	

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Балканот и Византија			
2.	Код	S06P13			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Тони Филипоски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се проучат и истражат политичките, економските и културните релации на Византија со балканските земји во текот на целиот средновековен период, од населување на Словените до паѓањето на Балканот под османлиска власт. Особено внимание да се обрне на развиените дипломатски односи на Византија со балканските држави и меѓусебната интеракција на економски и културен план.				
11.	Содржина на предметната програма: Византија и населувањето на Словените на Балканот; Византија и Словените; Византија и „варварските“ (турски, германски и др.) племиња; Византија и Бугарија, Византија и Самуиловата држава; Византија и Србија; Византија и Далмација; Византија и останатите балкански земји.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	

		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Г. Острогорски	Историја на Византија	Скопје
		2.	Д. Оболенски	Византискиот комонвелт. Источна Европа 500-1453	Скопје
		3.	J. Fine	The Late Medieval Balkans. A Critical Survey from the Late Twelfth Century to the Ottoman Conquest	Ann Arbor: University of Michigan Press
		4.	F. Curta	Southeastern Europe in the Middle Ages, 500-1250.	Cambridge University Press: Cambridge
		Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	P. Stephenson	Byzantium's Balkan Frontier (A Political Study of the Northern Balkans, 900-1204)	Cambridge
		2.	В. Тъпкова-Заимова; Д. Димитров и П. Павлов	Византия и византийският свят	София
	3.	К. Ациевски	Пелагонија во средниот век (од доаѓањето на Словените до паѓањето под турска власт)	Скопје	

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Историја на Македонија во XIX и почетокот на XX век			
2.	Код	S06P14			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р В. Ѓорѓиев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Предметот нуди опширни сознанија за општествените, економските, политичките и културните процеси во Македонија од почетокот на 19 век до крајот на османлиската доминација. Да ги оспособи докторандите критички да ги користат изворите и литература за да се стекнат со вештини и компетенци за самостојна научно-истражувачка работа. Флексибилноста на програмата треба да овозможи индивидуален приод за секој кандидат зависно од потесниот интерес.				
11.	Содржина на предметната програма: Реформските процеси во Османлиската империја и појава на граѓанското општество во Македонија; продорот на старанскиот капитал; стопански односи; културно-просветни и црковните прилики; надворешните пропаганди и меѓуконфесионалните односи; Македонија во времето на Источната криза; македонското прашање во втората половина на XIX и почетокот на XX век; Македонија во време на Хуриетот и балканските војни. Афирмација на македонската национална мисла.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Тодоровски Глигор	Македонското прашање и реформите во Македонија	Скопје	1989
		2.	Данчо Зографски	Развитокот на капиталистичките елементи во Македонија за време на турското владеење	Скопје	1967
		3.	–	Историја на железниците во Македонија (1873-1973)	Скопје	1973
		4.	Блаже Конески	Кон македонската преродба	Скопје	1959
		5.	–	Македонија во Источната криза (1875-1881)	МАНУ, Скопје	1978
		6.	–	Школството просветата и културата во Македонија во време на преродбата	Скопје	1979
		7.	Петар Стојанов	Македонија во време на Балканските и Првата светска војна	Скопје	1969
		8.	Љубиша Доклестик	Српско-македонските односи во 19 век	Скопје	1973
		9.	Џамбазовски Климент	Културно-општествените врски на Македонците со Србија во 19 век	Скопје	1960
		10.	Трајановски Александар	Бугарската егзархија и македонското национално ослободително движење (1893-1903)	Скопје	1982
		11.	Битоски Крсте	Грчката македонска борба	Скопје	2001
12.	Никола Минов	Влашкото прашање и романската пропаганда во Македонија	Скопје	2013		
13.	Ендрју Росос	Македонија и Македонците	Скопје	2010		

		14.	Ѓорѓиев Ванчо	Реформи за мир или одлагање на конфликтот	100 години од Балканските војни. Прилози од научниот собир одржан на 3- 4 декември 2012, МАНУ, Скопје	2013
22.2.	Дополнителна литература					
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Лапе Љубен	Одбрани текстови за историјата на македонскиот народ (трето дополнето и проширено издание)	Скопје	1975
		2.	–	Документи за борбата на македонскиот народ за самостојност и за национална држава, т. 1	Скопје	1981

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Македонската револуционерна борба 1893-1912 година			
2.	Код	S06P15			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Докторантот врз основа на автентични извори и литература да ја согледа суштината и карактерот на македонската револуционерна борба од крајот на 19 и почетокот на 20 век; да го согледа нејзиното значаење за афирмација на македонското прашање на меѓународен план; да го утврди местото и улогата на поедини личности во македонското ослободително движење. Да се стекне со вештини и компетенции за самостојна научно-истражувачка работа.				
11.	Содржина на предметната програма: Македонската револуционерна организација – организатори и предводик на ослободителната броба, Програмски документи и методи на борбата; Илинденското востание; Македонското револуционерно движење во Поилинденскиот период (консолидација или дезинтеграција); Местото и улогата на Врховниот македонски комитет во македонското ослободително движење; други асоцијации и организации со револуционерна ориентација.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Пандевски Манол	Македонското ослободително дело, т. 1-4	Скопје	1987
		2.	Димески Димитар	Македонското националноослободително движење во Битолскиот вилает (1893-1903)	Скопје	1982
		3.	Димески Димитар	Гоце Делчев	Скопје	2003
		4.	Пандев Константин	Националноосвободителното движење во Македонија и Одринско (1878-1903)	Софија	1979
		5.	Битоски Крсте	Македонија и кнежеството Бугарија (1893-1903)	Скопје	1977
		6.	Ѓорѓиев Ванчо	Слобода или смрт. Македонското револуционерно националноослободително движење во Солунскиот вилает (1893-1903)	Скопје	2003
		7.	Ѓорѓиев Ванчо	Подземната република. Даме Груев и македонското револуционерно движење	Скопје	2010
		8.	Сиљанов Христо	Ослободителните борби на Македонија, т.1-2	Софија	1933 / 1943
		9.	Елдџаров Светлозар	Врховниот македоно-одрински комитет и македоно-одринската организација во Бугарија 1895-1903	Софија	2003
		22.2.	Дополнителна литература			
			Реден број	Автор	Наслов	Издавач
1.	Лапе Љубен		Одбрани текстови за историјата на македонскиот народ (трето дополнето и проширено издание)	Скопје	1975	

		2.	Ѓорѓиев Ванчо	ВМРО 1893-1903 (поглед низ документи)	Скопје	2013
		3.	–	Програмски и статутарни документи на Внатрешната македонска револуционерна организација (1904-1908), приредил: Манол Пандевски	Скопје	1998
		4.	–	Княжеството Бугарија и македонскиот въпрос. Протоколи од конгресите на Врховниот македонско-одрински комитет 1895-1905	Софија	2002

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Балканскиот 19. век				
2.	Код	S06P16				
3.	Студиска програма	Историски науки				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет				
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6	
8.	Наставник	проф. д-р Далибор Јовановски				
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да ги продлабочат знаењата од првиот и вториот циклус на студии. Студентите да се запознаат со политичкиот, економскиот и културниот развој на Балканот во 19 век.					
11.	Содржина на предметната програма: Османлискиот Балкан на почетокот на 19 век. Предуслови за востанија. Појава и развој на ослободителните движења на Балканот. Создавањето на балканските независни и автономни држави. Изградба на државните институции. – собранија, влади, војски. Образованието и описменувањето на населението – првите универзитети и високи школи. Создавање на балканските автономни и автокефални цркви – државата и црквата. Европските влијанија на Балканот во 19 век. - помеѓу традицијата и модерното. Појава на првите политички партии. Економскиот развој на балканските држави – ориентален или европски. Политички промени во регионот. Промени на границите на Балканот во 19 век – волја на народот или европска интервенција.					
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.					
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа				
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180				
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–		
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа		
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			60 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			20 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	
		Година				
		1.	Стойчо Грњчаров	Балканскиот свят	Издателство „Дамян Јаков“ Софија	2001
		2.	Miša Gleni	Balkan 1804-1999. Nacionalizam, rat i velike sile	B92, Beograd	2001
		3.	Илбер Ортајли	Најдолгиот век на империјата	ИНИ, МАТУСЕБ, Скопје	2009
		4.	Lefter Stavrianos	Balkan posle 1453	Equilibrium, Beograd	2005
		5.	Жорж Кастелан	Историја на Балканите XIX – XX век	Хермес, Софија	2002
		6.	Стеван Павловић	Историја Балкана	Клио, Београд	2001
	7.	Барбара Јелавич	Историја на Балканот, т.1 и т.2	НИК Лист, Скопје	1999	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	
		Година				
		1.	Далибор Јовановски	Балканот 1826-1913	Филозофски факултет, Скопје	2011
		2.	–	Балканскиот XIX век. Нови прочити	Рива, Софија	2006
		3.	Марк Мазовер	Балканот - кратка историја	Евро Балкан пресс, Скопје	2003
4.	Denis Hupchik	The Balkans	Palgrave, Macmillan	2004		
5.	Мајкл Паларе	Балканске привреде око 1800-1914. Еволуција без развоја	Службени гласник, Београд	2010		

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Балканските национализми – борба за територии			
2.	Код	S06P17			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Далибор Јовановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се запознаат со појавата и историскиот развој на национализмот кај одредени балкански народи – Грци, Срби, Албанци и Бугари, во 19 и почетокот на 20 век.				
11.	Содржина на предметната програма: Создавањето на балканските независни и автономни држави. Почеток на изградба на нациите преку институции – образование, војска, црква. Појава на балканските големи национални идеи – Начертанието на Илија Гарашанин, Мегали идејата на Јоанис Колетис, Санстефанска Бугарија, Призренската лига. Европските влијанија врз развојот на балканските национализми. Историја, етнологија, картографија во услуга на национализмот. Територијален опфат на националните идеи. Обид за усогласување на територијалните амбиции – преговори за поделба на османлиското наследство. Појава и развој на недовербата помеѓу балканските држави заради национализмот. Македонија во балканската националистичката имажинација. Резултат на национализмот- Балканските војни – борба за ослободување или територијално проширување.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Katrin Bozeva Abazi	The shaping of Bulgarian and Serbian national identities 1800's-1900's	INI, Skopje
		2.	Наум Кайчев	Македонијо възжелаена. Армијата, училиштето и градежът на нацијата в Сърбия и България 1878-1912	Парадигма, Софија
		3.	Miša Gleni	Balkan 1804-1999. Nacionalizam, rat i velike sile	B92, Beograd
		4.	Eli Skopetea	„Uzor-Kraljevina“ i Velika Ideja	Filip Višnjić, Službeni glasnik, Beograd
		5.	Върбан Тодоров	Етнос, нација, национализъм	Парадигма, Софија
		6.	–	Поранешните балкански војни (1912-1913). Извештај на Карнегиевата балканска комисија	Култура, Скопје
		7.	Х.Р.Вилкинсон	Картите и политиката. Преглед на Етнографската картографија на Македонија	Македонска книга, Скопје
	8.	Веселин Трајков	Националните доктрини на балканските страни	Знание, Софија	
	22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	–	Заробљеници националне идеје	Филип Вишњић, Београд
		2.	Roderick Beaton (ed.)	The making of Modern Greece. Nationalism, romanticism and the uses of past (1797-1896)	Ashgate, London
	3.	Ричард Хол	Балканските војни 1912-1913	Арс Ламина, Скопје	

		4.	Ерик Хобсбаум	Нациите и национализмот по 1780	Култура, Скопје	1993
		5.	Varban Todorov	Greek federalism during the nineteenth century (ideas and projects)	East European Quarterly, Boulder	1995
		6.	Maria Todorova	Balkan identities. Nation and memory	New York University Press	2004
		7.	George White	Nationalism and territory: Constructing group identity in Southeastern Europe	Rowman & Littlefield publishers inc.	2000

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Европските револуции и нивното влијание на Балканот				
2.	Код	S06P18				
3.	Студиска програма	Историски науки				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет				
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6	
8.	Наставник	проф. д-р Никола Минов				
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се утврдат причините, текот, последиците и придобивките од револуциите во Европа во Новиот век; да се утврди влијанието на европските револуции врз процесите и настаните на Балканот; да се продлабочат сознанијата за општествено-економските, политичките и културните процеси во Европа што се јавиле како резултат на европските револуции.					
11.	Содржина на предметната програма: Индустриските револуции; Апсолутизмот во Европа; Просветителството како стимулатор на револуционерните бранувања во Европа; Француската револуција – двигател на општествените промени во Европа; Влијанието на Француската револуција врз развојот на науките и уметностите; Европските револуции и политичката мисла; Одгласот на европските револуционерни движења на Балканот – српските востанија и грчката војна за независност; Пролетта на нациите – европските револуции и национализмот; Револуциите од 1848 година и контрареволуционерната реакција; Рефлексии од револуционерната 1848 на Балканот.					
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.					
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа				
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180				
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–		
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа		
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			60 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			20 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Eric Hobsbawm	The age of revolution, 1789-1848	Abacus, London
		2.	Franklin L. Ford	Europe 1780-1830	Routledge, London - New York
		3.	Charles Breunig	The age of revolution and reaction, 1789-1850	Norton, New York
		4.	Harry Hearder	Europe in the Nineteenth century, 1830-1880, Second edition	Routledge, London - New York
		5.	Чедомир Попов	Граѓанска Европа 1770-1914, Основи европске историје XIX века (1770-1815); Граѓанска Европа 1770-1914, Политичка историја Европе (1815-1870).	Завод за уџбенике, Београд
		6.	L.S. Stavrianos	The influence of the West on the Balkans, The Balkans in transition – Essays on the development of Balkan life and politics since the Eighteenth century (Edited by Charles and Barbara Jelavich)	University of California Press
		7.	Mike Rapport	1848: Year of revolution	Basic books, New York
	22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	John Roberts	Revolution and improvement, The western world 1775-1847	University of California press, Berkeley
		2.	Paschalis M. Kitromilides	Enlightenment and Revolution, The making of modern Greece	Harvard University Press
	3.	Will & Ariel Durant	The age of Napoleon, A history of European civilization from 1789 to 1815	Simon & Schuster, New York	

		4.	T.S Ashton	The Industrial revolution, 1760-1830	Oxford University Press, Oxford-New York	1997
		5.	Frank J. Bundy	The administration of the Illyrian provinces of the French Empire, 1809-1813	Garland Pub., New York	1987
		6.	Dimitris Loules	The French revolution and its influence upon Greece	Ankara Üniversitesi, D.T.C.F. Konferansları Dizisi, C. 15/26	1991
		7.	Dušan T. Bataković	A Balkan-style French revolution? The 1804 Serbian uprising in European perspective	Balkanica XXXVI – Annual of the Institute for Balkan studies, Belgrade	2006
		8.	Hamiyet Sezer Feyzioğlu et al.	Revolutions of 1848 and the Ottoman Empire	Bulgarian Historical Review, vol. 37/3-4, Sofia	2009

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Големите сили, Балканот и Македонија			
2.	Код	S06P19			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Н. Минов			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се утврдат местото на Македонија и Балканот во глобалната и регионалната политика на Големите сили; Влијанието и последиците од политиката на Големите сили врз процесите и настаните на Балканот и Македонија во XIX и почетокот на XX век.				
11.	Содржина на предметната програма: Европскиот империјализам; Влијанието на западното просветителство врз преродбенските движења на Балканот и во Македонија; Големите сили и Источното прашање; Значењето на Балканот и Македонија во политиката на Големите сили кон Османлиската империја; Конфликтите помеѓу Големите сили и нивниот одраз на Балканот и Македонија; Балканот и Македонија во преговорите и договорите меѓу Големите сили; Големите сили и реформите во Македонија.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	

		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Harry Hearder	Europe in the Nineteenth century, 1830-1880, Second edition	Routledge, London-New York	2013
		2.	Џон М. Робертс	Европа 1880-1945	Клио, Београд	2003
		3.	Фјодор И. Успенски	Источно питање	Службени лист СЦГ – Београд	2003
		4.	Милош Ковић	Дизраели и Источно питање	Клио, Београд	2007
		5.	Константин Косев	Бисмарк, Източниот вџпрос и бџлгарското ослобождение 1856-1878	А. И. „Проф. Марин Дринов“, Софија	2003
		6.	Глигор Тодоровски	Реформите на големите европски сили во Македонија (1829-1905), т. 1-3	Скопје	1994
		7.	Чедомир Попов	Грађанска Европа 1770-1914, Основи европске историје XIX века (1770-1815); Грађанска Европа 1770-1914, Политичка историја Европе (1815-1870), Грађанска Европа 1770-1914, Друштвена и политичка историја Европе (1871-1914).	Завод за уџбенике, Београд	2010
		8.	Георги П. Генов	Източниот вџпрос, Политическа и дипломатическа историја, Част прва	А.И „Проф. Марин Дринов“, Софија	2008
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Андрей Пантев, Христо Глушков, Радослав Мишев	История на модерниа свят	Абагар, Софија	2010
		2.	William Hale	Turkish foreign policy since 1774	Frank Cass publishers, London	2000
		3.	Paschalis M. Kitromilides	Enlightenment and Revolution, The making of modern Greece	Harvard University Press	2013
		4.	Winfried Baumgart	Imperialism: The idea and reality of British and	Oxford University Press	1982

			French colonial expansion, 1880-1914		
	5.	A. J. P. Taylor	The Habsburg Monarchy 1809-1918, A history of the Austrian empire and Austria-Hungary	The university of Chicago press, Chicago & London	1976
	6.	Franklin L. Ford	Europe 1780-1830	Routledge, London-New York	2013
	7.	Михајло Миноси	Политиката на Австро-Унгарија спрема Македонија и Македонското прашање	Култура, Скопје	1982
	8.	L.S Stavrianos	The Balkans since 1453	Rinehart & Company	1958

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Економската политика и стопанскиот развој на Република Македонија по 1944 година			
2.	Код	S06P20			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Виолета Ачкоска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите треба: <ul style="list-style-type: none"> - да стекнат основни знаења за клиометријата како гранка од историската наука која се занимава со показателите во економијата; - да ги анализираат теоретските основи на градењето на економската политика на авнојска Југославија и во рамките на суверена Република Македонија во новиот систем на транзиција по 1991 година и да го проценуваат степенот на нивната можна применливост и успешност во македонското општество; - да се запознаат со суштината на најважните поими од економската историја на РМ по 1944 година – во рамките на социјалистичка Југославија и по 1991 година во суверена РМ; - да ги разликуваат општојугословенските мерки во стопанската политика и нивната примена во републички рамки – позитивните и негативните ефекти односно југословенската матрица и македонската специфика; - да ги толкуваат стопанските и историските показатели – статистички и други податоци и да ги споредуваат по хоризонтален и вертикален пресек во однос на другите делови на федерацијата; - да се оспособат за компаративна анализа на историски извори и документи од различна провиниенција, - да ја воочуваат поврзаноста или диспропорцијата помеѓу декларативното и оствареното во стопанскиот развој во Република Македонија. 				
11.	Содржина на предметната програма: АСНОМ и прашањата на стопанскиот развој на ДФМ; Појдовните теоретски основи во креирањето на стопанската политика на КПП - советскиот модел на централизација; Односот кон приватната сопственост во индустријата, трговијата и рударството; Специфичностите на аграрната политика (аграрна реформа и колонизација, задолжителен откуп, колективизација на селото); Планското стопанство; Работничкото самоуправање; Индустрijализацијата на РМ; Стопанската реформа; Економска миграција; Самоуправно спогодување и договарање; Законот за здружен труд; Инвестирање со задолжување; Стопанската криза во 80-те години; Воведување на пазарна економија; Приватизација и денационализација по 1991 година.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава		30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиторниумски), семинари, тимска работа		–
16.		16.1.	Проектни задачи		–

	Други форми на активности	16.2.	Самостојни задачи			75 часа
		16.3.	Домашно учење – задачи			75 часа
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			60 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			20 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
	Литература					
	Задолжителна литература					
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
22.1.	1.	Никола Узунов	Стопанството во Република македонија 1945 - 1990	МАНУ Скопје	2001	
	2.	Виолета Ачкоска	Аграрно-сопственичките односи, промени и процеси во Македонија 1944 -1953	ИНИ, Скопје	1998	
	3.	Верица Јаневска	Современите меѓународни миграции, емиграцијата од Република Македонија и социоекономскиот развој	ЕИС, Скопје	2001	
22.	Дополнителна литература					
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
22.2.	1.	Зборник	Македонија 1989 - 1999	Фондација Отворено општество Македонија	2001	
	2.	Душан Вељковиќ	Транзициона деструкција	Скопје	2001	
	3.	Виолета Ачкоска	Задолжителниот откуп во Македонија 1945 -1953	ИНИ, Скопје	1995	
	4.	Зборник	Економската транзиција во Македонија и Бугарија	МАНУ, БАН-Економски институт, Фондација „Фридрих Еберт“-Скопје	1997	

		5.	Неца Јованов	Сукоби	НИО „Универзитетска ријеч“, Никшиќ	1989
		6.	Марија Obradovic	“Narodna demokratija” u Jugoslaviji 1945-1952	INIS, Beograd	1995

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Балканските комунистички партии и македонското прашање			
2.	Код	S06P21			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Никола Жежев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Со анализа на документи и преку истражувачка практика докторантите да се запознаат со основните програмски акти и ставови на балканските комунистички партии како и нивните ставови по македонското прашање во различните временски периоди во текот на XX век.				
11.	Содржина на предметната програма: Резолуции, декларации, писма на КПЈ во однос на македонското прашање во периодот помеѓу двете светски војни; ставот на КПЈ кон Македонија и македонското прашање во текот на Втората светска војна; Јосип Броз Тито и македонското прашање; КПГ и македонското прашање во периодот помеѓу двете светски војни; влијанието на Коминтерната кон КПГ и нејзините ставови кон македонското прашање; грчките раководни структури на КПГ и односот кон македонското прашање; КПГ и македонското прашање во текот на Втората светска војна и Граѓанската војна во Грција; БКП и македонското прашање во периодот помеѓу двете светски војни; Георги Димитров и македонското прашање; Коминтерната, БКП и македонското прашање; ставот на БКП кон македонското прашање за време на културната автономија на Македонците во Пиринскиот дел на Македонија; Резолуции, декларации и други програмски документи на БКП во однос на македонското прашање.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		

		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Јован Јанев	КПЈ во парламентарните изборни борби во Вардарскиот дел на Македонија	ИНИ- Скопје	1992
		2.	Тодор Зографски, Димче Зографски	КПЈ и ВМРО (обединета) во Вардарска Македонија во периодот 1920- 1930	Скопје	1974
		3.	–	БКП, Коминтернът и македонскиот вџпрос (1917- 1946)	Софија	1998
		4.	Стојан Киселиновски	Егејскиот дел на Македонија (1913- 1989)	Култура, Скопје	1990
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		22.2.	1.	Владо Поповски, Жила Ленина	Македонското прашање во документите на Коминтерната, Том I	Ѓурѓа
		2.	–	Коминтернът и Бџлгария (март 1919 - септември 1944), том I	Софија	2005
		3.	Иван Катарциев	Време на зреење I	Скопје	1977

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Десницата во македонското национално ослободително и револуционерно движење (1913-1941)			
2.	Код	S06P22			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Никола Жежев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Со анализа на документи и преку истражувачка практика докторантите да се запознаат со основните програмски акти и ставови на организациите и поединци во македонското револуционерно движење кои имаат десничарска идеологија и да ги продлабочат своите знаења од овој сегмент на македонската историја.				
11.	Содржина на предметната програма: Македонски организации со десничарска провиниенција од Букурешкиот мировен договор 1913 година до крајот на Првата светска војна; програмски документи на македонската десница од 1913 до 1919 година; личности од десницата во македонското револуционерно движење 1913-1919 година; десничарски организации и струи во македонското револуционерно движење во периодот помеѓу двете светски војни; програмски документи на македонската десница 1919-1941 година; организации, личности во десницата на македонското револуционерно движење 1919-1941 година; ставови на десницата во македонското револуционерно движење по однос на македонското прашање; балканските историографии и десницата во македонското револуционерно движење; ставот на македонската историографија кон десничарските организации, струи и личности во македонското револуционерно движење.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бодови		
	17.3.	Активност и учество	20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		

		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Никола Жежев	Македонското прашање во југословенско-бугарските дипломатски односи (1918- 1941)	Филозофски факултет - Скопје	2008
		2.	Виолета Ачкоска, Никола Жежев,	Предавствата и атентатите во македонската историја	Макавеј, Скопје	2004
		3.	Зоран Тодоровски	Тодор Александров - Сè за Македонија, документи 1919-1924,		2005
	4.	Група автори	Златна книга - 100 години ВМРО		1993	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ivo Banac	The National Question in Yugoslavia-origins, history, politics	London	
		2.	Костадин Палешутски	Македонското освободително движење 1924-1934	Софија	1998
		3.	Васил Василев	Правителството на БЗНС, ВМРО и българо-југославските одношения	Софија	1991
	4.	Никола Жежев, Мирјана Нинчовска	Георги Кулишев-Спомени, дневник, документи	Филозофски факултет-Скопје	2013	

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Етнодемографските промени и миграциите во балканските држави по Првата светска војна			
2.	Код	S06P23			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Борче Илиевски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите на трет циклус да се здобијат со научни и продлабочени сознанија за етничките промени и миграционите движења во балканските држави по 1918 година. Студентите треба да стекнат соодветни компетенции за сложените историски процеси на Балканскиот полуостров во текот на XX, кои се директно или посредно поврзани со доброволните или присилните миграции кои влијаеле на етнодемографската структура во балканските држави која се менувала во текот на векот.				
11.	Содржина на предметната програма: Мирвните договори во првата светска војна и нивното влијание врз етничките промени на Балканот; Лозански мировен договор; Миграциите во балканските држави во периодот меѓу двете светски војни; Популационите губитоци за време на Втората светска војна. Миграциите кон крајот на војната и по војната; Етнодемографските промени во балканските држави по Втората светска војна; Влијанието војните од деведесетите години во поранешна Југославија врз присилните миграции и врз етничките промени на Балканот.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		60 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		20 бодови	
	17.3.	Активност и учество		20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Барбара Јелавиќ	Историја на Балканот	Скопје	1999
		2.	Ed. Ivan Ninic	Migrations in balkan History	Beograd	1989
	3.	Bogoljub Kočović	Etnički i demografski razvoj u Jugoslaviji od 1921. do 1991. godine: (po svim zvaničnim a u nekim slučajevima i korigovanim popisima)		1998	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Михаил Груев	Демографски тенденции и процеси в Бџлгария в годините след Втората световна война, Во: <i>История на Народна република Бџлгария</i> 368-394	София	2009
		2.	Борче Илиевски	Демографските карактеристики на Вардарска Македонија меѓу двете светски војни (анализа на југословенските пописи од 1921 и 1931 година)	Скопје Филозофски факултет	2017
3.	Zerjavić Vladimir	Gubici stanovništva Jugoslavije u Drugom svetskom ratu	Zagreb	1989		

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Православната црква во Македонија во XX век			
2.	Код	S06P24			
3.	Студиска програма	Историски науки			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет			
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Борче Илиевски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите на трет циклус да се здобијат со научни и продлабочени сознанија за историјата на Православната црква на територијата на Македонија. Студентите треба да стекнат соодветни компетенции и критички поглед за историските процеси кои се однесуваат на црковната историја, за воспоставувањето на јурисдикцијата на соседните православни цркви на територијата на Македонија и за решавањето на македонското црковно прашање по Втората светска војна.				
11.	Содржина на предметната програма: Црковните прилики во Македонија непосредно пред балканските војни и во периодот 1912 – 1918 година; Воспоставување на јурисдикција на СПЦ на територијата на Македонија под српска власт 1918 – 1922; Црковните прилики меѓу двете светски војни; Македонското црковно прашање за време на Втората светска војна, Формирање и делување на Иницијативниот одбор за формирање на Православна црква во Македонија; Организирање на црковните собори во периодот 1945 – 1967; Обнова на Охридската архиепископија во 1958; Прогласување на автокефалност на МПЦ во 1967; Македонско српските црковни односи по 1958 година; Организација и делување на МПЦ по прогласувањето на автокефалноста.				
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–	
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		60 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		20 бодови	
	17.3.	Активност и учество		20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	

		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Славко Димевски	Историја на Македонската православна црква	Мисла
		2.	Борче Илиевски	Македонско-српските црковни односи 1944 - 1970	Филозофски факултет (УКИМ)
		3.	Радмила Радић	Држава и верске заједнице 1945 – 1970 том I, II	ИНИС Београд
	22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Александар Трајановски	Возобновување на Охридската архиепископија како Македонска православна црква и нејзиниот шематизам	
		2.	–	Автокеفالноста на македонската православна црква (Документи)	
	3.	Доне Илиевски	Автокеفالноста на МПЦ		

Прилог бр. 3		Предметна програма од трет циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Политичка историја на Балканот во XX век				
2.	Код	S06P25				
3.	Студиска програма	Историски науки				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет во Скопје, Институт за историја				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	трет				
6.	Академска година /семестар	Прва година		Број на ЕКТС-кредити	6	
8.	Наставник	проф. д-р Борче Илиевски				
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се стекнат со продлабочени знаења за политичката историја на Балканот од почетокот на Првата светска војна до крајот на XX век. Целта на предметната програма е студентите да ги анализираат клучните политички процеси во балканските држави (Грција, Бугарија, Албанија, Србија, Југославија), како дел од истоветните процеси во пошироки европски рамки.					
11.	Содржина на предметната програма: Првата светска војна во балканските држави: политички борби и воени дејствија; Балканските држави во периодот меѓу двете светски војни: парламентаризам, диктатура и автократија. Влијанието на фашизмот и комунизмот врз политичките прилики на Балканот до почетокот на Втората светска војна. Втората светска војна – отпор и колаборација. Политички промени по Втората светска војна. Социјализам. Грчката граѓанска војна и политичките прилики во Грција до почетокот на деведесетите години. Криза и крах на социјализмот. Распад на Југославија.					
12.	Методи на учење: комбиниран; критичко-аналитички и компаративен.					
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа				
14.	Распределба на расположивото време	30+75+75=180				
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часа		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	–		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	–		
		16.2.	Самостојни задачи	75 часа		
		16.3.	Домашно учење – задачи	75 часа		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			60 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			20 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	редовна посета на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Мари Жанин Чалић	Историја Југославије у 20 веку	СЛЮ	2013
		2.	Жорж Кастанел, Историја на Балканите XIV – XX	Историја на Балканите XIV – XX, стр. 375 - 594	Хермес	2002
		3.	Mari Žanin Čalic	Jugoistočna Evropa – Globalna istorija regiona	Čigoja UDI	2021
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Милан Ристовић	На прагу хладног рата Југославија и граѓански рат у Грчкој (1945-1949)	Филозофски факултет Београд,	2016
	2.	Zoran Janjetović	Collaboration and Fascism under the Nedić regime,	INIS, Belgrade	2018	
3.	Миранда Викърс	Албанците съвремена история	Пигмалион	2000		

ПРИЛОЗИ

Прилог бр. 5**Додаток на диплома**

1. Податоци за носителот на дипломата	
1.1. Име	
1.2. Презиме	
1.3. Датум на раѓање, место и држава на раѓање	дд.мм.гггг, место, држава на раѓање
1.4. Матичен број	и бр. на досие хх/12
2. Податоци за стекнатата квалификација	
2.1. Датум на издавање	датум на докторирање
2.2. Назив на квалификацијата	Доктор по историски науки
2.3. Име на студиската програма, односно главно студиско подрачје, поле и област на студиите	Студиска програма од трет циклус - докторски студии од подрачјето на хуманистички науки
2.4. Име и статус на високообразовната/научната установа која ја издава дипломата	Државен универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Филозофски факултет во Скопје Решение за акредитација на Одборот за акредитација Решение за почеток со работа од МОН бр.
2.5. Име и статус на високообразовната/научната установа (доколку е различна) која ја администрира дипломата	/
2.6. Јазик на наставата	Македонски јазик
3. Податоци за степен (циклус) на квалификацијата	
3.1. Вид на квалификацијата (академски/стручни студии)	Академски студии
3.2. Степен (циклус) на квалификацијата	Трет циклус
3.3. Траење на студиската програма: години и ЕКТС кредити	3 години / 6 семестри / 180 кредити
3.4. Услови за запишување на студиската програма	<ul style="list-style-type: none"> – завршен II циклус на студии по историја или сродни студии од хуманистичките науки, усогласени со европскиот кредит-трансфер систем (во натамошниот текст: ЕКТС-кредити); – завршени постдипломски студии по студис-ките програми пред воведувањето на европскиот кредит-трансфер систем, на кои им се признаваат 60 кредити од обука за истражување и едукација; – стекната стручна подготовка според студиски програми за регулирани професии, со остварени најмалку 300 ЕКТС-кредити;

	<ul style="list-style-type: none"> – остварен просечен успех од сите предмети од претходно завршеното високо образование, од најмалку 8,00; – познавање на еден од светските јазици. (Доказ за познавање на светски јазик е сертификат од Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ или меѓународен сертификат или диплома за претходно стекнато образование - додипломски студии (прв циклус) и постдипломски студии (втор циклус), на еден од светските јазици.) – За кандидатите кои не ги исполнуваат условите од алинеја 4 на овој член, во зависност од спецификите на научната област, советот на студиската програма може да утврди дополнителни критериуми за запишување. 				
4. Податоци за содржините и постигнатите резултати					
4.1. Начин на студирање (редовни, вонредни)	Редовно студирање				
4.2. Барања и резултати на студиската програма	<ul style="list-style-type: none"> – највисоко ниво на професионална компетентност во едно или повеќе специфични научни полиња од историјата и архивистиката; – способност за синтетизирање и интегрирање на знаењата од областа на историските и архивистичките науки; – способност за оценување и селекција на научни теории, методологии, алатки и општи вештини од областа на историјата и архивистиката, како и поставување на нови анализи и решенија на научна основа. – преземање одговорност за резултати од историски и архивистички истражувања. – понатамошен континуиран професионален развој и усовршување – целосно владеење со техниките и вештините на создавање крупни научни трудови. 				
4.3. Податоци за студиската програма (насока, модул, оценки, ЕКТС кредити) ⁷	Видете го приложеното Уверение за положени испити и целосно реализирана студиска програма Студентот ја изработил и одбрал докторската дисертација на тема: „.....“ Ментор: Проф. д-р				
4.4. Систем на оценување (шема на оценки и критериуми за добивање на оценките)	Тест и/или устен испит (до 70 бодови) Семинарска работа/ Проект (до 15 бодови) Активност и учество (до 15 бодови) Оцената 5 (пет) е негативна оценка	до 50 бода	5	(пет)	F
		од 51 до 60 бода	6	(шест)	E
		од 61 до 70 бода	7	(седум)	D
		од 71 до 80 бода	8	(осум)	C
		од 81 до 90 бода	9	(девет)	B
		од 91 до 100 бода	10	(десет)	A
4.5. Просечна оценка во текот на студиите					
5. Податоци за користење на квалификацијата					
5.1. Пристап до понатамошни студии	Можност за продолжување на постдокторски студии во странство				

⁷ Додаток на 4.3 е Уверението за положени испити

